

Over het graf...

Meerjarenplan Begraven 2014 - 2018

Gemeente Steenwijkerland

Inleiding	4
Hoofdstuk 1 Visie en missie	5
1.1 Begraafplaats	5
1.2 Capaciteit	5
1.3 Administratie	6
1.4 Verordening	6
1.5 Inrichting, beheer en onderhoud	6
1.6 Klantgericht werken	6
1.7 Financiën	6
1.8 Missie	7
Hoofdstuk 2 Prognoses en ontwikkelingen	8
2.1 Vergrijzing	8
2.2 Verkleuring	9
2.3 Individualisering	9
2.4 Begraven versus crematie	9
2.5 Andere lijkbezorgingsvormen	10
2.6 Andere aanbieders	10
Hoofdstuk 3 Regelgeving	11
3.1 Wet op de lijkbezorging	11
3.2 Verordening	11
Hoofdstuk 4 Begraafplaatsen	12
4.1 Gemeentelijk	12
4.2 Bijzonder	12
4.3 Monumenten en oorlogsgraven	13
Hoofdstuk 5 Capaciteit	15
5.1 Behoeft	15
5.2 Ruiming	16
5.3 Uitbreiding	16
Hoofdstuk 6 Administratie	18
6.1 Begraafplaatsenadministratie	18
6.2 Correspondentie en archivering	18
6.3 Rapportages	19
Hoofdstuk 7 Verordening	20
7.1 Geldigheid	20
7.2 Uitvoering	20
7.3 Flexibiliteit	20
7.4 Bijzondere situaties	21
Hoofdstuk 8 Inrichting, beheer en onderhoud	22
8.1 Begraafplaats	22
8.2 Graven	22
8.3 Cultuurhistorische elementen	23
8.4 Flora en fauna	23
Hoofdstuk 9 Klantgericht werken	24
9.1 Klantcontact	24
9.2 Informatievoorziening	24
Hoofdstuk 10 Financiën	26
10.1 Opbouw tarieven	26
10.2 Kostendekkendheid	26
10.3 Verordening op de lijkbezorgingsrechten	27
10.4 Budgetten	28

Hoofdstuk 11 Bedrijfsvoering	29
11.1 Plaats in de organisatie	29
11.2 Accommodaties en materieel.....	29
Hoofdstuk 12 Meerjarenprogramma	30

Bijlagen

1. Relevante wetgeving en documenten
2. Overzicht uitgifte graven en nissen
3. Begrippenlijst

Inleiding

Uitvaart is emotie. Evenals aangifte bij een geboorte is een aangifte van overlijden een moment waarop de gemeente het dichtst bij haar inwoners staat. Een gedegen beleid is dan ook erg belangrijk. En dat gaat verder dan het bieden van ruimte voor graven. Het gaat om het bieden van verschillende mogelijkheden voor lijkbezorging, rust en gedenken, een respectvolle benadering van nabestaanden en een zorgvuldige 'nazorg' in de zin van een correcte administratie en correspondentie.

Een gemeente is gewend binnen de dienst begraven als beheerder op te treden. De veranderende maatschappij, waarin de wens van het individu steeds belangrijker wordt, dwingt ons met de tijd mee te gaan en ons aanbod steeds tegen het licht te houden. Doen we dit niet, dan schieten we allereerst tekort in onze dienstverlening, maar zien we ook de financiële basis steeds kleiner worden. Kortom, we moeten naast beheren ook exploiteren.

Begraven is een keten van werkprocessen die voorheen over verschillende afdelingen was verdeeld. Sinds de overgang van de begraafplaatsenadministratie naar de afdeling Openbare Werken op 1 januari 2012, zijn de belangrijkste taken en daarmee de verantwoordelijkheid voor het product begraven overgegaan naar één afdeling. Sinds 1 april 2013 zijn alle werkzaamheden ondergebracht in het cluster begraven binnen het bedrijfsburo van Openbare Werken. Door uitvoering, administratie en beleid bij elkaar te voegen, kunnen we beter vooruit zien en sneller reageren.

Dit document geeft een overzicht van de facetten rondom begraven, die voorheen al dan niet - versnipperd - in beeld waren. Daarnaast geeft het richting aan de toekomst: welke ontwikkelingen zijn er op het gebied van lijkbezorging en kunnen of willen we hierin mee gaan? Wat zijn onze ambities en hoe bereiken we deze?

Dit document is de basis voor alle acties die worden ondernomen om het begraven in Steenwijkerland te professionaliseren. In een meerjarenprogramma worden deze acties in tijd weggezet. Ieder jaar wordt afgesloten met een korte terugblik en een overzicht van de uit te voeren acties voor het nieuwe jaar.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 geven we onze visie op het product begraven en vertalen we onze houding in een missie. Het hoofdstuk over prognoses en ontwikkelingen laat zien wat er op ons afkomt en welke trends er zijn op het gebied van de lijkbezorging. Over de juridische kaders en onze eigen regels, leest u in hoofdstuk 3. In de daarop volgende hoofdstukken wordt dieper ingegaan op de diverse onderdelen van het product begraven. In het kort worden de uitgangspunten uiteengezet waarna de benodigde acties worden opgesomd. Deze acties worden vervolgens in het laatste hoofdstuk, het daadwerkelijke meerjarenprogramma, in tijd weggezet. Het document wordt afgesloten met een aantal bijlagen en een begrippenlijst.

Hoofdstuk 1 Visie en missie

1.1 Begraafplaats

Een begraafplaats heeft verschillende functies. Allereerst dient het als locatie waar stoffelijke resten worden begraven. In de loop van de tijd is er naast ruimte voor de traditionele begraving ook ruimte gereserveerd voor asbezorging. Gezien de technische ontwikkelingen op uitvaartgebied is het denkbaar dat de aangeboden lijkbezorgingsvormen in de toekomst verder uitgebreid gaan worden, met het toelaten van resomatie en cryomatie (zie ook hoofdstuk 2). Ook de veranderende bevolkingssamenstelling en de individualisering vragen om een uitgebreid aanbod op de begraafplaats.

Hieruit voortvloeiend heeft de begraafplaats een duidelijke functie als gedenkplaats en daarmee een belangrijke rol in de rouwverwerking. Gedenken is meer dan het brengen van een bloemetje op het graf. Het is de gelegenheid om in rust, ruimte en sfeer te (ge)denken. Een begraafplaats moet hiervoor voldoende en passende ruimte bieden.

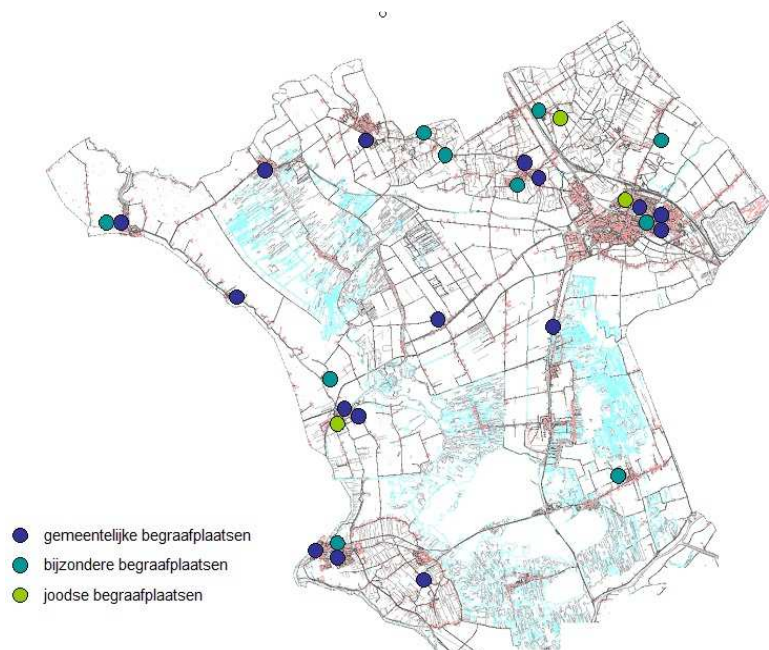
Men hecht steeds meer waarde aan het groene en cultuurhistorische karakter van de begraafplaats. Het heeft daarom, vooral in stedelijk gebied, een belangrijke functie als (gedenk)park met geschiedenis.

1.2 Capaciteit

Vanuit de Wet op de lijkbezorging is de gemeente verplicht – al dan niet in samenwerking met een andere gemeente – zorg te dragen voor één gemeentelijke begraafplaats. Door de jaren heen zijn de voormalige kleinere gemeentes opgegaan in grotere gemeentes. Deze herindelingen hebben tot het gevolg gehad dat de gemeente Steenwijkerland tot 2008 over 14 gemeentelijke begraafplaatsen beschikte.

Ondanks deze hoeveelheid was uitbreiding toch noodzakelijk. Met aanleg van de begraafplaatsen Toutenburg in Vollenhove en Duinhof in Blokzijl, is de teller op 16

gekomen. Het uitgangspunt is niet opnieuw begraafplaatsen te hoeven aanleggen: we gaan ervan uit dat de huidige locaties voor lange tijd voldoende capaciteit bieden. We zetten ons hier ook voor in. Dit doen we door actief te kijken naar ruimingsmogelijkheden en oude graven opnieuw uit te geven. Mocht er desondanks toch ruimtetekort optreden op één van de begraafplaatsen, dan zal de vraag tot al dan niet uitbreiden opnieuw aan de politiek moeten worden voorgelegd. Ook als de overige begraafplaatsen voldoende ruimte bieden.

Afbeelding 1: Overzicht begraafplaatsen Steenwijkerland

1.3 Administratie

Belangrijk is het een goede administratie te voeren die uitgifte en verlengingen van graven in beeld brengt en daarmee inzicht biedt in de benodigde capaciteit en te verwachten inkomsten. Het systeem moet betrouwbaar en actueel zijn en is de bron van alle correspondentie met rechthebbenden en belanghebbenden.

1.4 Verordening

Steeds vaker hebben mensen de behoefte een eigen accent te leggen op de uitvaart. Beheerders krijgen dan ook niet alledaagse verzoeken binnen voor het plaatsen van een bijzonder of afwijkend monument of een speciale handeling tijdens de uitvaart. Wensen die niet altijd passen binnen de geldende regels. De insteek moet zijn het verzoek te willen inwilligen. Anderzijds moet voorkomen worden dat er ongewenste situaties ontstaan. Hoewel de beheerverordening erop gericht is een helder, eenduidig lijkbezorgingsbeleid te voeren, is het gezien de ontwikkelingen op uitvaartgebied, van belang voldoende keuzevrijheid te bieden. De Wet op de lijkbezorging stelt hiervoor de kaders. Deze wet, de beheerverordening en de nadere regels, zijn de leidraad voor ons handelen.

1.5 Inrichting, beheer en onderhoud

De openbare ruimte van Steenwijkerland wordt op basisniveau onderhouden. Dat wil zeggen dat alle openbare ruimte schoon, heel en veilig is. Een aantal plekken is aangewezen als 'hotspot'. Dit zijn gebieden die vanwege hun bijzondere karakter of ligging op een hoog niveau worden ingericht en onderhouden. De gemeentelijke begraafplaatsen behoren tot deze aangewezen gebieden. In 2008 is gestart met de opwaardering van de begraafplaatsen met het doel oude structuren weer zichtbaar te maken en daarmee de sfeer en de beleving te verbeteren. Daarmee is een impuls gegeven aan de inrichting. Naast het dagelijks onderhoud van de gehele begraafplaats, draagt de gemeente ook zorg voor het onderhoud van graven waarvoor een onderhoudsrecht wordt betaald of is afgekocht.

1.6 Klantgericht werken

Uitvaart is emotie. Een gevoel dat iedereen - ook betrokken medewerkers - kent. Vanuit die empathie wordt een nabestaande benaderd en worden verzoeken behandeld. Het uitgangspunt is de wens van een nabestaande zo goed mogelijk in te vullen. Als dit niet lukt, wordt uitgelegd waarom niet. Zorgvuldige voorlichting over verschillende mogelijkheden en respect voor nabestaanden, maken de gemeente een betrouwbare, klantgerichte partner.

We streven naar een actieve communicatie, zijn goed bereikbaar en toegankelijk. We zoeken, maken en onderhouden contacten met de uitvaartbranche om zo onze dienstverlening te kunnen optimaliseren.

1.7 Financiën

We streven naar een stabiel en eerlijk tarievenbeleid. Men betaalt voor wat men krijgt. Een kostprijsberekening voor de verschillende producten ligt hieraan ten grondslag. Bij deze berekening is gekeken naar welke kosten wel en welke niet in rekening mogen worden gebracht bij de specifieke afnemer. Kosten die wel worden gemaakt, maar niet worden doorberekend,

komen voor rekening van de gemeente. Deze principiële keuze heeft tot gevolg dat het totale product begraven niet kostendekkend is. Door de lasten te beperken en de inkomsten te verhogen gaan we uit van een oplopend dekkingspercentage.

1.8 Missie

Onze ambities en opvattingen over lijkbezorging binnen Steenwijkerland, leggen we vast in een missie. Deze doelstelling is de basis voor ons handelen.

‘Het bieden van sfeervolle herdenkingsplaatsen voor verschillende vormen van lijkbezorging tegen acceptabele kosten- nu en in de toekomst - en het op een respectvolle, zorgvuldige en professionele wijze omgaan met nabestaanden, rechthebbenden, uitvaartondernemers en steenhouwers.’

Oftewel, gemeente Steenwijkerland:

- gaat respectvol om met lijkbezorging en nabestaanden
- speelt in op de behoefte aan keuzevrijheid op lijkbezorgingsgebied
- is bereikbaar en toegankelijk voor nabestaanden, uitvaartondernemers en steenhouwers
- is flexibel; klantgericht
- heeft haar administratie op orde
- geeft duidelijke informatie
- kent de protocollen in bijzondere situaties
- handelt adequaat
- heeft representatieve, betrokken en professionele medewerkers
- hanteert reële tarieven
- streeft naar een evenwichtig dekkingspercentage
- onderhoudt de begraafplaats op een hoog niveau
- koestert bijzondere cultuurhistorische elementen
- heeft oog voor bijzondere flora en fauna

Bovenstaande ambities moeten leiden tot de volgende resultaten:

- voldoende capaciteit op de diverse gemeentelijke begraafplaatsen
- tevredenheid over het aanbod voor lijkbezorging in Steenwijkerland en de dienstverlening
- waardering voor de inrichting en het onderhoud van de begraafplaatsen
- acceptabele lasten voor burger
- stijgend dekkingspercentage
- efficiënte werkwijze

Hoofdstuk 2 Prognoses en ontwikkelingen

Als het gaat om begraven is het interessant om te kijken naar:

- het aantal mensen dat overlijdt, in verband met de benodigde capaciteit. Uitgaande van een natuurlijk verloop komt de groep ouderen het eerst te overlijden. Het is daarom interessant te kijken naar de vergrijzing, oftewel de groep mensen boven de 65 jaar.
- het 'soort' mensen dat overlijdt. Verschillende culturen hebben verschillende tradities voor, tijdens en/of na de uitvaart. Moslims hebben bijvoorbeeld specifieke begraafwensen: richting Mekka en voor eeuwig begraven blijven.
- de individualisering. Er is een toenemende behoefte aan een unieke uitvaart en rustplaats.
- de verhouding begraven - crematie. Een toename van aantal crematies kan de benodigde capaciteit beperken.
- de ontwikkeling van andere vormen van lijkbezorging.
- andere aanbieders.

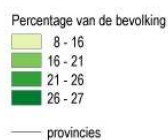
2.1 Vergrijzing

Vergrijzing is het aantal 65-plussers ten opzichte van de totale bevolking. Vergrijzing komt tot stand wanneer de aanwas van jonge mensen onvoldoende is en er dus in verhouding meer oudere mensen zijn. Naast het toenemende aantal ouderen, worden we ook steeds ouder.

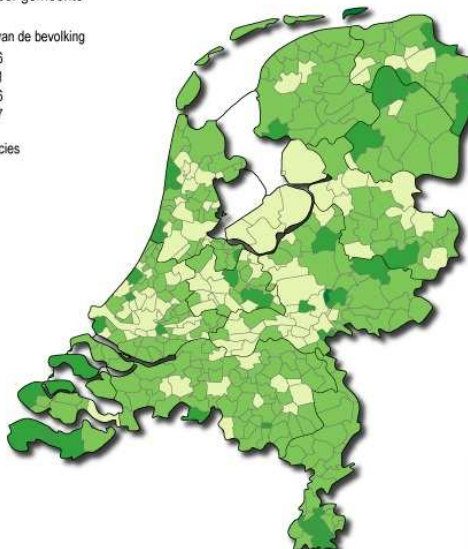
Vergrijzing is niet van de laatste tijd; al begin vorige eeuw is deze ontwikkeling ingezet.

Verwacht wordt dat het hoogtepunt wordt behaald in 2038.

65-plussers 2012
prognose, per gemeente

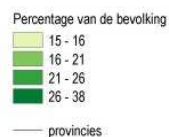

Bron: PBL/CBS

Afbeelding 2: Aandeel 65-plussers in 2012

65-plussers 2040
prognose, per gemeente

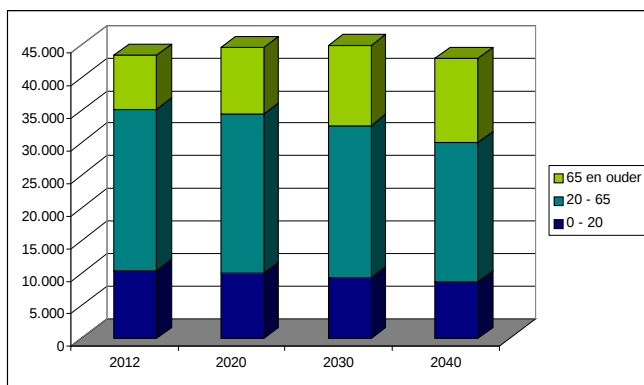

Bron: PBL/CBS

Afbeelding 3: Aandeel 65-plussers in 2040

In 2012 lag het aandeel 65-plussers in Steenwijkerland op 19%. Dit percentage loopt op tot 30% in 2040.

Grafiek 1: Prognose leeftijdsopbouw in Steenwijkerland, bron CBS

2.2 Verkleuring

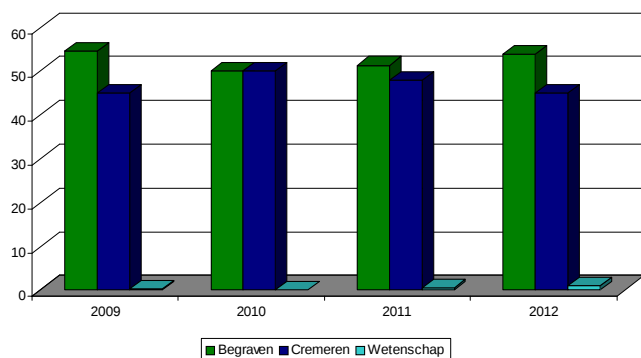
De term verkleuring heeft betrekking op de bevolkingssamenstelling. In de loop der jaren is deze veranderd. Door migratie maken steeds meer allochtonen deel uit van de Nederlandse samenleving. Het gros hiervan betreft niet-westerse allochtonen (Turken en Marokkanen). Maar ook de Chinese bevolkingsgroep neemt toe. De verandering van de samenstelling kan van invloed zijn op de inrichting van begraafplaatsen. Er zijn begraafplaatsen die speciale grafvelden hebben ingericht voor afzonderlijke culturen. In Steenwijkerland is op de begraafplaats Het Thijhof in Steenwijkerwold een grafveld gereserveerd voor moslims. De begraafplaats Kranenburg in Zwolle kent zelfs een apart deel voor de Chinese bevolkingsgroep.

2.3 Individualisering

Traditioneel bieden de kerk en de maatschappij vaste rituelen voor de uitvaart. De laatste jaren zien we steeds meer eigen inbreng en wordt gezocht naar meer individueel vormgegeven rituelen. Ook in de gedenktekens is deze individualisering te zien.

2.4 Begraven versus crematie

De mate van crematie kan van invloed zijn op de inrichting van begraafplaatsen. Begraving of plaatsing van urnen of verstrooiing neemt immers minder ruimte in beslag dan een traditionele begraving. De laatste jaren is het aantal crematies ten opzichte van begravingen landelijk toegenomen. In 2003 werd er voor het eerst meer gecremeerd dan begraven; 50,9 % koos voor crematie. Dit percentage is inmiddels opgelopen naar ruim 58%.

Grafiek 2: Percentage diverse lijkbezorgingsvormen Steenwijkerland

Steenwijkerland loopt niet in de pas met de landelijke trend. Uit de overlijdensaangiftes in onze gemeente van de afgelopen jaren, blijkt dat er een lichte voorkeur is voor het begraven.

2.5 Andere lijkbezorgingsvormen

De Wet op de lijkbezorging staat toe dat een stoffelijk overschot wordt begraven, gecremeerd of ter beschikking wordt gesteld aan de wetenschap. In uitzonderlijke situaties is een zeemansgraf toegestaan. Nieuwe mogelijkheden worden onderzocht. Het gaat dan om:

- Cryomeren: vriesdrogen van het lichaam. Dit is nog nergens ter wereld toegestaan. In Zweden wordt deze mogelijkheid in samenwerking met Yarden onderzocht.
- Resomeren (ook wel hydrolyse): oplossen van het lichaam in alkali en water. Ook deze mogelijkheid is nog niet toegestaan.
- Cryonisme: invriezen van het lichaam. Niet toegestaan in Nederland. In Amerika is deze mogelijkheid wel aanwezig.

2.6 Andere aanbieders

De gemeente is niet de enige die begraafplaatsen beheert. Ook (kerkelijke) instellingen of commerciële partijen exploiteren begraafplaatsen. De afgelopen jaren is de natuurbegraafplaats in opkomst. Het zijn vooral landschapsorganisaties of andere partijen die dit initiatief nemen. Met de aanleg van enig nieuwe begraafplaats wordt het aanbod binnen de gemeentegrenzen groter. Dat, terwijl het gemeentelijk aanbod van 16 begraafplaatsen, al fors is en in z'n totaliteit voldoende capaciteit zou moeten bieden. Bovendien zou een stabiel gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen de financiële draaglast goed doen. Bij iedere aanvraag voor een andere dan gemeentelijke begraafplaats, zou deze overweging meegenomen moeten worden. Tegelijkertijd moet afgewogen worden in hoeverre de voorgenomen plannen de huidige gemeentelijke dienstverlening zouden kunnen versterken.

5

Afbeeldingen: 4. Installatie t.b.v. cryonisme 5. Installatie t.b.v. resomatie 6. Links restant na crematie, rechts restant na resomatie 7. Zeemansgraf 8. Natuurbegraafplaats

Hoofdstuk 3 Regelgeving

Het is niet alleen van belang te kijken naar wat er op ons afkomt. We moeten ook gewoon voldoen aan de eisen die de wet aan ons handelen stelt. De juridische en technische kaders waarbinnen de gemeente moet handelen, staan verwoord in diverse wetgeving. Hier volgt een opsomming van de belangrijkste documenten.

3.1 Wet op de lijkbezorging

De Wet op de lijkbezorging (Wlb) omvat regels voor het ordelijk omgaan met een overledene. Het beschrijft technische voorschriften voor het goed laten verlopen van lijkvertering of lijkverbranding. Daarnaast geeft het helderheid over ruimingstermijnen, milieu en transport van overledenen vanuit het buitenland en dergelijke.

De belangrijkste punten:

- iedere gemeente moet minstens één begraafplaats hebben (zelfstandig of gezamenlijk met een of meer gemeentes).
- de wet erkent begraven en cremen.
- grafrusttermijn, wettelijke termijn van minimaal 10 jaar dat een lijk begraven moet blijven.
- grafrechttermijn, wettelijke termijn van minimaal 10 jaar die een rechthebbende mag hebben over een graf. Langer mag, korter niet.
- graf met uitsluitend recht (er is sprake van een rechthebbende die bepaalt wie in het graf begraven wordt. Dit recht kan voor onbepaalde tijd of bepaalde tijd van tenminste 10 jaar worden verleend. In het laatste geval kan op verzoek (onbeperkt) met maximaal 20 jaar verlengd worden.
- graf zonder uitsluitend recht (ook wel algemene graven, houder van begraafplaats bepaalt wie in het graf begraven wordt.) Hier geldt de grafrusttermijn van 10 jaar. In principe kan na 10 jaar het graf geruimd worden.
- De gemeente moet een verordening opstellen waarin in ieder geval moet staan op welke tijdstippen er begraven en gecremeerd kan worden. Voor het overige kan de gemeente zelf invulling geven aan de verordening.

Naast deze wet, geldt nog een aantal bepalingen:

- het besluit op de lijkbezorging
- het lijkomhulselbesluit
- Inspectierichtlijn Wet op de lijkbezorging (adviserend)
Deze richtlijn bevat aanbevelingen over de aanleg of uitbreiding van een begraafplaats, de omgang met grondwaterstanden en de rol van de milieu-inspectie.
- Wet op de ruimtelijke ordening (kan van invloed zijn, locatiekeuze)
- Wet milieubeheer

3.2 Verordening

De gemeente Steenwijkerland heeft met de ingebruikname van de begraafplaatsen Toutenburg en Duinhof, in 2009 een nieuwe beheerverordening opgesteld. Daarnaast zijn de Nadere regels herzien. Alle graven die vanaf dat moment zijn uitgegeven, vallen onder de rechten en plichten die in de beheerverordening zijn gesteld. Graven die eerder zijn uitgegeven, vallen onder het beheerregime dat toen gold.

Hoofdstuk 4 Begraafplaatsen

Binnen de gemeentegrenzen van Steenwijkerland liggen 28 begraafplaatsen. Het gros hiervan wordt beheerd door de gemeente. De overige begraafplaatsen zijn in handen van kerkelijke instellingen of andere verenigingen. De Joodse gemeenschap kent 3 begraafplaatsen in het gebied. De gemeentelijke betrokkenheid beperkt zich niet tot de gemeentelijke begraafplaatsen. Hierover meer in dit hoofdstuk.

4.1 Gemeentelijk

Voorheen werden de begraafplaatsen van de gemeente aangeduid als algemene begraafplaatsen. Omdat de term 'algemeen' ook betrekking heeft op het soort graf en daarmee verwarring gaf, wordt er sinds 2010 in de Wet op de lijkbezorging gesproken over gemeentelijke begraafplaatsen. De gemeente Steenwijkerland telt 16 van deze begraafplaatsen. Daarmee is ze verantwoordelijk voor het beleid, de administratie, de uitvoering op de begraafplaats en het toezicht hierop en het beheer en onderhoud van al deze begraafplaatsen.

Locatie	Status		Locatie	Status
Meppelerweg	Gemeentelijk monument/ gesloten voor nieuwe begravingen		Blankenham	
Nieuwe Landen			Blokzijl	Gemeentelijk monument Rijksmonument
Kallenkote-oud	Gemeentelijk monument		Duinhof	
Steenwijkerwold, Kerkbuurt en nieuwste gedeelte	Gemeentelijk monument (Kerkbuurt)		Heetveld	Voornemen gemeentelijk monument
Thijhof			De Voorst	
Oldemarkt	Gemeentelijk monument		Toutenburg	
Ossenzijl	Gemeentelijk monument		Scheerwolde	
Giethoorn			Kuinre	

Tabel 1: Overzicht gemeentelijke begraafplaatsen

4.2 Bijzonder

Naast de gemeentelijke begraafplaatsen, zijn er ook begraafplaatsen die in beheer zijn van andere (kerkelijke) instellingen. Deze organisaties, particulieren of instellingen bepalen zelf de regels (binnen het kader Wlb). De gemeente blijft echter verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van een ongestoorde grafrust. Op 4 van deze bijzondere begraafplaatsen, te weten Wanneperveen, RK Vollenhove, RK Steenwijk en Baarlo, begraaft de gemeente wel. Het gaat dan om het openen en sluiten van het graf en het voorlopen. Dit op het verzoek van de betreffende beheerder. De kosten hiervan zijn dan ook voor rekening van deze beheerder.

Locatie	Beheerder	Status
Vredehof, Willemsoord		
Kuinre	RK kerk	Gemeentelijk monument
De Ypenhof, Eesveen	<i>Aanvullen gegevens Henk</i>	
Baarlo	Kerkvoogdij protestantse gemeente Blokzijl	Gemeentelijk monument
Paasloo	RK kerk	Gemeentelijk monument
Paasloo	NH kerk	Baaruhuis en kerkhek zijn gemeentelijk monument
Steenwijkerwold	RK kerk	
Vollenhove	RK kerk	
Joodse begraafplaats Steenwijk	Nederlands Israëlish Kerkgenootschap (NIK)	
Joodse begraafplaats De Pol	Nederlands Israëlish Kerkgenootschap (NIK)	Gemeentelijk monument
Joodse begraafplaats Blokzijl	Nederlands Israëlish Kerkgenootschap (NIK)	Gemeentelijk monument
Wanneperveen	NH Kerk	

Tabel 2: Overzicht bijzondere begraafplaatsen

4.3 Monumenten en oorlogsgraven

Monumentale begraafplaatsen

Een aantal begraafplaatsen in Steenwijkerland is aangewezen als gemeentelijk monument. Deze monumentale status geeft de cultuurhistorische waarde van de locatie weer en beschermt deze door strikte voorwaarden te stellen aan (her)inrichting en onderhoud. Bij wijziging van inrichting of van onderhoud (bv. schilderen of restauratie), is een vergunning nodig. Mogelijk is er subsidie beschikbaar voor deze werkzaamheden.

Monumentale graven of elementen

De monumentale status kan ook alleen gelden voor bepaalde graven of specifieke elementen van de begraafplaats. Graven die een historische waarde hebben, ofwel vanwege de persoon die er begraven ligt, ofwel vanwege het grafmonument, krijgen een aantekening in de begraafplaatsenadministratie. Op deze wijze wordt voorkomen dat dergelijke graven onoverwogen worden geruimd. Waar mogelijk worden deze graven in samenwerking met plaatselijke (historische) verenigingen in beeld gebracht. Deze inventarisatie richt zich op de gemeentelijke begraafplaatsen.

Oorlogsgraven en herdenkingsmonumenten

Op diverse plaatsen zijn mensen begraven die ten tijde van de Tweede Wereldoorlog tijdens gevechtshandelingen of verzet zijn omgekomen. De Oorlogsgravenstichting zorgt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties voor het beheer en onderhoud van deze Nederlandse en buitenlandse graven in Nederland. De gemeente heeft een maatschappelijke verplichting om de oorlogsgraven, op zowel gemeentelijke als bijzondere begraafplaatsen, in goede staat te houden. De consul, benoemd door het college van B en W, controleert ieder jaar de graven en rapporteert hierover aan de stichting. Een overzicht van de oorlogsgraven in Steenwijkerland is als bijlage bijgevoegd. De oorlogsgraven krijgen een aantekening in de begraafplaatsenadministratie.

Overige monumenten

In 2009 nam de Stichting Voorbije Toekomst het initiatief om een herdenkingsmonument op te richten voor het doodgeboren kind. Dit monument, vormgegeven en gefinancierd door de Stichting, wordt na plaatsing beheerd door de gemeente.

Acties

- Vaststellen criteria voor behoud en onderhoud van historisch waardevolle graven.
- Aanvulling oorlogsgraven in bpa.
- Jaarlijkse controle en rapportage aan de Oorlogsgravenstichting.

Afbeelding 9: Monument oud-burgemeester, Giethoorn

Afbeelding 10: Monument graf Koopmans, locatie 4 mei herdenking, Kuinre

Afbeelding 11: Bijzonder houten monument, Scheerwolde

Hoofdstuk 5 Capaciteit

De Wet op de lijkbezorging stelt dat de gemeente, eventueel in samenwerking met een andere gemeente, zorgdraagt voor één gemeentelijke begraafplaats. Door diverse herindelingen is de gemeente Steenwijkerland nu beheerder van 16 begraafplaatsen. Twee daarvan zijn aangelegd in 2008 (Toutenburg in Vollenhove en Duinhof in Blokzijl). Daarnaast is er één uitgebreid (Heetveld).

De totale oppervlakte biedt voldoende capaciteit voor de toekomst. Een flink deel hiervan is bezet door graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven (zo'n 60%). In 2007 heeft de raad ingestemd met een actief ruimingsbeleid om zo uitbreiding van het huidige aantal gemeentelijke begraafplaatsen te voorkomen. Daarnaast zien we landelijk een toename van het aantal crematies. Deze verschuiving is van invloed op de benodigde capaciteit. Het is daarom belangrijk de capaciteitsbehoefte – voor zowel graven als alsbezorging - van alle gemeentelijke begraafplaatsen in beeld te brengen en te kijken naar mogelijkheden om door ruiming, voor beide vormen voldoende ruimte te blijven bieden op de bestaande locaties. Het ruimingstraject moet zorgvuldig doorlopen worden en kan daarom veel tijd kosten. Een duidelijke procesbeschrijving is noodzakelijk.

5.1 Behoeft

Het aantal graven en nissen dat jaarlijks wordt uitgegeven, bepaalt de benodigde capaciteit op de begraafplaats. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de behoefte per begraafplaats. Het jaarlijkse aantal nieuw uit te geven graven is het gemiddelde van de afgelopen 4 jaren. Dit schema is gebaseerd op het huidige aantal vrije graven; graven waarvan inmiddels afstand is gedaan, zijn hierin niet meegenomen. De laatste kolom geeft aan hoeveel jaar we nog vooruit kunnen, zonder daadwerkelijk graven te gaan ruimen.

		jaarlijks nieuw uitgegeven	Vrij graven/nissen	Beschikbare capaciteit in jaren
Blankenham	graven	3	36	12
	nissen	0	18	18
Blokzijl	graven	nvt	nvt	nvt
	nissen	1	8	8
De Nieuwe Landen	graven	24	135	5,5
	nissen	2	16	8
De Voorst	graven	nvt	nvt	nvt
	nissen	2	19	9,5
Duinhof (1 ^e fase)	graven	4 (2013)	136	34
	nissen	nvt	nvt	nvt
Giethoorn	graven	nvt	nvt	nvt
	nissen	2	24	12
Heetveld (t/m 1 ^e fase)	graven	10	93	9
	nissen	0	19	19
Het Thijhof	graven	10	92	9
	nissen	0	19	19
Kallenkote-oud	graven	3	37	12

	nissen	1	17	17
Kuinre	graven	4	33	8
	nissen	1	19	19
Meppelerweg	graven	nvt	nvt	nvt
	Nissen muur	1	4	4
	Nissen columbarium	1	4	4
Oldemarkt	graven	4	18	4,5
	nissen	1	11	11
Ossenzijl	graven	3	140	47
	nissen	1	20	20
Scheerwolde	graven	1	15	15
	nissen	0	20	20
Steenwijkerwold	graven	nvt	nvt	nvt
	nissen	nvt	nvt	nvt
Toutenburg (1 ^e fase)	graven	6	221	37
	nissen	nvt	nvt	nvt

Tabel 3: Behoefte en capaciteit gemeentelijke begraafplaatsen, peildatum 12 november 2013

5.2 Ruiming

Het voordeel van ruiming van oude graven is dat er grafruimte vrijkomt voor nieuwe graven. Bovendien brengen graven waarvan de graftermijn is verlopen, geen geld meer op, terwijl er wel onderhoudskosten worden gemaakt. Het opnieuw kunnen uitgeven van oude graven, levert zowel ruimtelijk als financieel voordeel op.

Bij het ruimen van een graf, worden zowel boven- als ondergrondse resten verwijderd. De stoffelijke resten worden herbegraven in een verzamelgraf. Het monument kan desgewenst worden opgehaald door de voormalig rechthebbende of wordt anders door de gemeente afgevoerd. De kosten hiervoor liggen in handen van de gemeente, tenzij de ruiming plaatsvindt in opdracht van de rechthebbende.

Graven kunnen niet zomaar geruimd worden. Het is de rechthebbende die bepaalt al dan niet het grafrecht te verlengen. Als niet duidelijk is wie de rechthebbende van het graf is, moet een uitgebreid protocol worden gevolgd.

De ruiming van één graf, betekent niet automatisch ruimte voor één nieuw graf. Voor met name oude graven geldt, dat deze een ander formaat hebben, dan de huidige vastgelegde afmetingen. Soms is het dus handiger te wachten met uitgifte van nieuwe graven, totdat van voldoende aaneengesloten oude graven afstand is gedaan. Bovendien geeft dit ook de mogelijkheid een deel van de begraafplaats her in te richten.

5.3 Uitbreiding

Bij een aantal gemeentelijke begraafplaatsen is een aansluitend perceel al bestemd als (uitbreiding) van de begraafplaats. Het gaat dan om de Nieuwe Landen in Steenwijk en de

begraafplaats in Giethoorn. Hoewel het uitgangspunt is geen nieuwe begraafplaatsen aan te leggen, is het denkbaar deze gereserveerde delen een bijzonder karakter te geven. Bijvoorbeeld door de aanleg van een gedenktuin, een themaveld of de realisatie voor vooraf te reserveren (familie)hofjes. Hiermee is het mogelijk met de bestaande capaciteit een impuls te geven aan de mogelijkheden voor en de financiële draaglast van lijkbezorging in Steenwijkerland.

Risico's

Het al dan niet kunnen ruimen van graven, hangt af van de wil van de rechthebbende. Verlengt deze steeds het grafrecht of beschikt hij over een graf voor onbepaalde tijd en voldoet hij aan de voorwaarden van de beheerverordening, dan kan een graf niet worden geruimd.

De ervaring leert echter dat graven die met een bepaalde termijn zijn uitgegeven, naar verloop van tijd (gemiddeld 40 jaar) weer terugvallen aan de gemeente.

Acties

- Behoefteberekening gemeentelijke begraafplaatsen.
- Procesbeschrijving ruiming.
- Inventarisatie behoefte en mogelijkheden uitbreiding aanbod lijkbezorging.

Afbeelding 12: Gemeentelijke begraafplaats Giethoorn. Hier worden enkel algemene graven uitgegeven. Door ruiming is er constante capaciteit.

Hoofdstuk 6 Administratie

Een goede begraafplaatsenadministratie is noodzakelijk voor een juiste uitgifte van graven en zorgvuldige bijzetting, afgifte van vergunningen, correspondentie en verzending van nota's. Daarnaast is de administratie medebepalend voor het te volgen beleid. Het geeft informatie over het aantal begrafenissen en asbezorgingen, verlengingen en soorten lijkbezorging. Belangrijke informatie die richting geeft aan het wel of niet uitbreiden en het aanbieden van andere of aanvullende lijkbezorgingsvormen. Ook is het de basis voor de inkomsten en daarmee een belangrijke peiler onder de kostendeckendheid van het product begraven.

6.1 Begraafplaatsenadministratie

De gemeente Steenwijkerland maakt gebruik van Key2Begraven van Centric. In 2006 is er een inhaalslag gemaakt in het invoeren van gegevens van fysieke grafkaarten in het digitale systeem. Daarnaast is gestart met het controleren van de gegevens van rechthebbenden. De koppeling aan de Gemeentelijke Basisadministratie Verstrekkingvoorziening (GBAV) zorgt voor een actuele update bij verhuizingen binnen en buiten de gemeente.

De applicatie heeft veel mogelijkheden die nog niet optimaal worden benut. Zo zijn de verschillende diensten voorzien van een code en grotendeels gekoppeld aan het betreffende tarief. Sommige van deze diensten worden automatisch vanuit het bpa gefactureerd. Voor een groot deel geldt dit nog niet; er wordt gebruik gemaakt van een inputformulier. Hier liggen dus nog kansen voor verdere professionalisering en efficiënter werken. Het bpa wordt vanuit het gemeentehuis bijgehouden. Het begraafplaatsenteam heeft tot nu toe een raadpleegfunctie via een pda. We willen de mogelijkheden op de begraafplaats uitbreiden door ook op afstand in te kunnen loggen in het Key2Begraven op een tablet. Hierdoor kunnen we sneller en efficiënter werken en ook op de begraafplaats zelf eventuele vragen van bezoekers beantwoorden.

6.2 Correspondentie en archivering

Een goede administratie is de bron voor correcte en tijdige correspondentie. Juiste adressering, zorgvuldige vermelding van gegevens, inachtneming van geldende termijnen en duidelijke en respectvolle formulering is de standaard. Toezicht op en gestructureerde verwerking van gevraagde gegevens houdt het systeem actueel en inzichtelijk.

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van standaardbrieven- en formulieren. Door deze aan de bpa te koppelen worden op efficiënte en eenduidige wijze de juiste documenten gegenereerd. Hetzelfde geldt voor facturen. Fysieke documenten worden gedigitaliseerd en aan het digitale dossier gekoppeld. Op termijn worden ook foto's gekoppeld aan het desbetreffende grafdossier.

6.3 Rapportages

Vanuit de administratie kunnen verschillende selecties worden gemaakt. Een uitdraai van het aantal nieuw uitgegeven graven, begrafenissen en andere diensten, geven zicht op de beschikbare capaciteit en de inkomsten. Ieder jaar wordt afgesloten met een rapportage over uitgifte en inkomsten.

Acties

- Optimaliseren gebruik Key2begraven.
- (Her)formulering brieven en formulieren.
- Digitaliseren formulieren.
- Digitaliseren fysieke documenten en koppeling aan dossiers.

Hoofdstuk 7 Verordening

7.1 Geldigheid

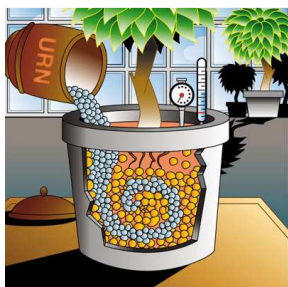
Iedere gemeente moet een verordening voor haar begraafplaats(en) hebben waarin in ieder geval staat aangegeven wanneer er begraven kan worden. De gemeente Steenwijkerland heeft met de ingebruikname van de begraafplaatsen Toutenburg en Duinhof, in 2009 een nieuwe beheerverordening opgesteld. Daarnaast zijn de Nadere regels herzien. Alle graven die vanaf dat moment zijn uitgegeven, vallen onder de rechten en plichten die in de beheerverordening zijn gesteld. Graven die eerder zijn uitgegeven, vallen onder het beheerregime dat toen gold. Met andere woorden de rechten en plichten van een graf vinden hun basis in de verordening die ten tijde van de uitgifte van dat graf geldig was. We hebben dus van doen met meerdere beheerverordeningen. Belangrijk is het deze helder in beeld te hebben.

7.2 Uitvoering

De beheerverordening geeft weer welke rechten en plichten een rechthebbende of nabestaande heeft, maar ook wat er van de gemeente verwacht wordt. Het gaat dan om het voeren van een goede administratie, het op een juiste wijze begraven, toezicht op plaatsing van monumenten, maar ook om een tijdige verwijdering van monumenten als afstand is gedaan van het graf. Het nakomen van dergelijke verplichtingen, maakt de gemeente een betrouwbare partner. Bovendien voorkomt het verwarring en ongelijke behandeling.

7.3 Flexibiliteit

Een veranderende behoefte aan lijkbezorgingsvormen of speciale vormgeving van monumenten, dwingt ons te kritisch te blijven kijken naar de mogelijkheden die we bieden. Een beheerverordening kan dus niet star zijn; het moet ruimte bieden voor verschillende wensen, maar tegelijkertijd duidelijkheid geven. Bovendien moeten de bepalingen beheerbaar zijn. Naast verschuivingen in wensen, is ook de wetgeving aan verandering onderhevig. Bepalingen in de Wet op de lijkbezorging moeten worden vertaald in de beheerverordening. Flexibiliteit heeft ook betrekking op de af te geven termijnen. Keuzevrijheid draagt bij aan meer tevredenheid en kan daarnaast ook financieel goed uitpakken. Daar waar de huidige verlengingstermijn van 10 jaar financieel, net een brug te ver is, kan een termijn van 5 jaar net wel te doen zijn.

Afbeelding 13: As van een overledene als voedingsstof voor jonge (gedenk)boom

Afbeelding 14: Urnenvijver, Nieuwe Ooster, Amsterdam

Afbeelding 15: Bijzonder vormgegeven monument, Nieuwe Ooster, Amsterdam

7.4 Bijzondere situaties

Er zijn altijd bijzondere situaties denkbaar, waarop de beheerverordening of de wetgeving niet een pasklaar antwoord heeft. In deze gevallen vallen we terug op de protocollen voor bijzondere situaties. Deze protocollen stellen we op na raadpleging van betreffende wetgeving.

Acties

- Aanpassen beheerverordening en nadere regels.
- Opstellen protocollen bijzondere situaties.

Hoofdstuk 8

Inrichting, beheer en onderhoud

8.1 Begraafplaats

Met de vaststelling van de Integrale visie op de openbare ruimte (IVOR) in december 2007, zijn de begraafplaatsen aangewezen als hotspots. Dit betekent dat hier een hoog onderhoudsniveau wordt nagestreefd.

Het onderhoud richt zich op:

- het groen op de begraafplaats
- de (groene) afscheiding tussen begraafplaats en openbare ruimte
- de paden
- algemene graven
- graven waarvoor onderhoudsrecht betaald wordt
- bebouwing op de begraafplaats
- oorlogsgraven

In 2011 is gestart met de opwaardering van gemeentelijke begraafplaatsen om zo het inrichtingsniveau te verhogen. Deze opwaardering had oog voor het groen en heeft oude structuren weer zichtbaar gemaakt. Daarmee heeft de begraafplaats als gedenkplaats een belangrijke impuls gekregen.

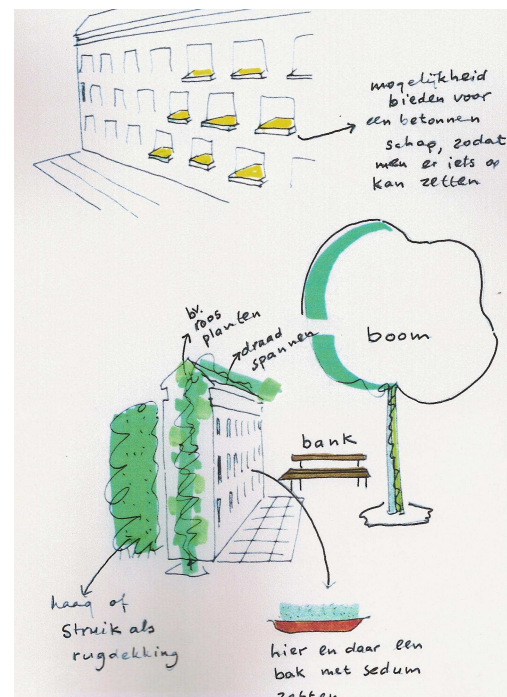
Het dagelijks groenonderhoud is ondergebracht in een frequentiebestek. Het onderhoud van de gebouwen is in handen van het cluster bouwkunde. De overige zaken zijn taken van het cluster begraven. Overige werkzaamheden op de begraafplaats, zoals snoeien van singels en bomen, krijgen een plaats in de jaaropdracht richting het Serviceburo van Openbare Werken, maar kunnen ook aan derden worden uitbesteed.

8.2 Graven

De gemeente heeft ook particuliere graven in onderhoud. Dat wil zeggen dat het grafmonument en eventuele beplanting in het grafvak wordt bijgehouden door de gemeente. Deze werkzaamheden zijn niet gestructureerd opgenomen in de werkplannen. Deze onderhoudsafspraken waren mogelijk in de voormalige gemeentes Brederwiede en IJsselham en zijn vastgelegd in de

Afbeelding 16: Maatregelen opwaardering begraafplaats Giethoorn

Afbeelding 17: Maatregelen opwaardering urnenmuur begraafplaats Blokzijl

betreffende verordeningen. Deze onderhoudsbijdragen werden voor verschillende doeleinden, naar gelang de verordening, gevraagd. De hoogte van de bijdrage is na de herindeling van 2001 geharmoniseerd.

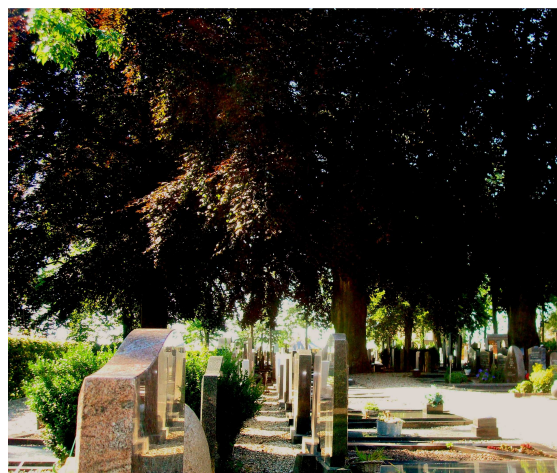
De jaarlijkse bijdrage wordt geïnd via de gecombineerde aanslag. Men kan het onderhoudsrecht afkopen door 20 maal dit bedrag te betalen. Sinds de herindeling ligt het onderhoud van nieuw uitgegeven graven in handen van de rechthebbende. De algemene graven worden onderhouden door de gemeente.

8.3 Cultuurhistorische elementen

Bijzondere graven en/of grafmonumenten worden onderhouden door de rechthebbende. De gemeente onderhoudt de graven waarvan zij rechthebbende is. Onderhoud van herdenkingsmonumenten (4 mei en 15 augustus) ligt in handen van de gemeente.

8.4 Flora en fauna

De beleving van een begraafplaats wordt voor een groot deel gevormd door de aanwezigheid van groen. Oudere begraafplaatsen ademen over het algemeen meer sfeer uit dan pas aangelegde begraafplaatsen. Sommige oude begraafplaatsen zijn vanwege hun parkachtige inrichting van grote waarde voor de groene structuur in stedelijk gebied. De aanwezigheid van bijzondere of monumentale bomen, kleine zoogdieren en vogels kan een reden zijn om een begraafplaats te bezoeken. In Steenwijkerland is er nog geen sprake van een monumentale bomenlijst of een inventarisatie van bijzondere flora en fauna op de begraafplaatsen. Een inventarisatie biedt misschien kansen om de begraafplaatsen in Steenwijkerland ook als groene oases met een bijzonder karakter neer te zetten.

Afbeelding 18: Begraafplaats Blokzijl

Acties

- Het neerzetten van de begraafplaats als groen en cultuurhistorisch gedenkpark.
- Inventarisatie bijzondere graven en/of grafmonumenten in onderhoud gemeente, incl. onderhoudsstaat (in beeld).
- Inventarisatie bijzondere flora en fauna op de begraafplaatsen.
- Jaarlijkse formulering jaaropdracht Serviceburo.

Hoofdstuk 9

Klantgericht werken

9.1 Klantcontact

Als het gaat om begraven hebben medewerkers op het gemeentehuis vooral contact met uitvaartondernemers en steenhouwers. Contact met belanghebbenden of rechthebbenden van een graf, is er naar aanleiding van een specifieke vraag en verloopt vaak telefonisch of schriftelijk. In sommige gevallen worden vragen of situaties in een persoonlijk gesprek toegelicht. Anders is het op de begraafplaats zelf. Het begraafplaatsenteam treft hier vooral nabestaanden die een bezoek brengen aan het graf van hun dierbare(n). In alle gevallen moet er sprake zijn van een open, klantvriendelijke houding. Kernwoorden zijn luisteren, respect, duidelijkheid en tact.

Zoals gezegd is er veel contact met uitvaartondernemers en steenhouwers. Deze vormen voor ons dan ook een belangrijke informatiebron als het gaat om ontwikkelingen en wensen van nabestaanden. Een goed contact met hen is dan ook belangrijk om onze dienstverlening verder vorm te geven. Ieder jaar is er een moment waarop deze doelgroep wordt uitgenodigd voor overleg. Mogelijk kan dit overleg op termijn in een klankbord begraven, waarin diverse spelers vertegenwoordigd zijn, worden geborgd.

9.2 Informatievoorziening

Op de begraafplaats

Naast interactieve communicatie is het ook onze taak actief te informeren. Praktische zaken, met name gericht op het beheer van de begraafplaatsen, worden in publicatieborden op de begraafplaatsen gehangen. Ook het verzoek tot het opnemen van contact met de gemeente wordt op het publicatiebord en bij de betreffende graven kenbaar gemaakt.

Digitaal

Andere algemene zaken, zoals de mogelijkheden voor begraven binnen Steenwijkerland, de geldende regels en tarieven en dergelijke, krijgen een plek op de website. Alle informatie rondom het onderwerp is hierop overzichtelijk terug te vinden. Specifieke vragen kunnen met een digiformulier worden verzonden.

Schriftelijk

De belangrijkste zaken uit de beheerverordening en de nadere regels, worden op een rij gezet in een aparte flyer. Deze wordt als bijlage meegezonden met het grafbewijs. Uitvaartondernemers beschikken over deze flyers en kunnen deze uitreiken aan nabestaanden als de uitvaart wordt voorbereid.

Open dagen en evenementen

Uitvaart kent een toenemende belangstelling. Naast ons te richten op de contacten binnen de uitvaartbranche, kunnen we onze mogelijkheden en betrokkenheid ook aan een breder publiek laten zien. Waar mogelijk kunnen we aansluiten op evenementen als Wereldlichtjesdag en Open Monumentendag. We kunnen ook onze deuren openen tijdens een Open dag of bepaalde facetten

van de begraafplaats uitlichten, bijvoorbeeld door vanuit onze betrokkenheid met de oorlogsgraven een lesbrieftje op te stellen of aan de hand van cultuurhistorische graven en achterliggende verhalen een (wandel/fiets)route te maken.

Acties

- Jaarlijkse bijeenkomst uitvaartondernemers en steenhouders.
- Inventarisatie volledigheid informatie publicatiebord.
- Opzetten www.begraveninsteenwijkerland.nl.
- Aanpassen folder Begraven in Steenwijkerland.
- Waar mogelijk initiëren van of aansluiten op passende landelijke of lokale evenementen.

Hoofdstuk 10 Financiën

Kostendekkend begraven. Dat is wat veel gemeentes nastreven. Een evenwicht tussen lasten en baten is echter moeilijk te realiseren. Dat heeft onder meer van doen met afspraken die in het verleden zijn gemaakt. Zo zijn in het verleden graven voor onbepaalde tijd uitgegeven. Graven die wel kosten met zich mee brengen, maar waar geen inkomsten meer tegenover staan. Ook de overheadkosten zijn moeilijk te beïnvloeden. Deze en andere facetten zijn in 2009 tijdens diverse workshops met de gemeenteraad uitvoerig besproken. Vervolgens is in gestemd met het Advies tarifiering grafrechten. In dit hoofdstuk de belangrijkste uitgangspunten.

10.1 Opbouw tarieven

De uitgangspunten van het vastgestelde beleid:

- Een consistent tariefbeleid op basis van een reële kostprijsberekening. Om tot zo'n kostprijsberekening te komen zijn de totale kosten van het product begraven in beeld gebracht.
- Vervolgens is afgewogen welke kosten buiten de tariefberekening zouden kunnen vallen. Hierbij is telkens de vraag gesteld in hoeverre je bepaalde kosten bij de specifieke 'afnemer' in rekening wilt brengen en welke kosten je als gemeente als algemene kostenpost beschouwt. De kosten die hiertoe buiten de doorberekening zijn gelaten, komen ten laste van de gemeentebegroting.
- Het aantal graven is bepalend voor het grafrechtstarief; niet het aantal begravingen.
- De vertaling van de kosten komen tot uiting in een kostprijs per graf per jaar als het gaat om het grafrecht. Dit bedrag maal het aantal jaren van uitgifte of verlenging, vormt het grafrechtstarief. Dit maakt een inzichtelijk en stabiel prijsbeleid mogelijk (ondanks de verschillen die er op jaarbasis kunnen bestaan tussen de begrote en de werkelijke netto-lasten/verloop in aantal begravingen en verlengingen).
- Het begraaftarief is gebaseerd op de kostprijs per handeling.

Een aantal kosten is dus buiten de tariefberekening gelaten. Het gaat dan om de kosten voor graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven (60%), de kosten voor het onderhoud aan de begraafplaats Giethoorn (10%) en een deel van de overheadkosten (25%). Er is dus geen sprake van kostendekkend begraven. De verwachting is dat door het innen van verlengingskosten en de mogelijke afname/hergebruik van het aantal eeuwigdurende graven in de toekomst, de lasten kunnen dalen en daarmee het dekkingspercentage weer verhoogt.

10.2 Kostendekkendheid

In de programmabegroting wordt uitgegaan van de jaarlijkse inkomsten afgezet tegen de jaarlijkse lasten. Aan deze begroting liggen verschillende feiten en aannames ten grondslag. Aan de kostenkant gaat het dan onder meer om personele inzet, tractie, overhead en onderhoudskosten. Aan de batenkant worden aannames gedaan over de afgenomen diensten.

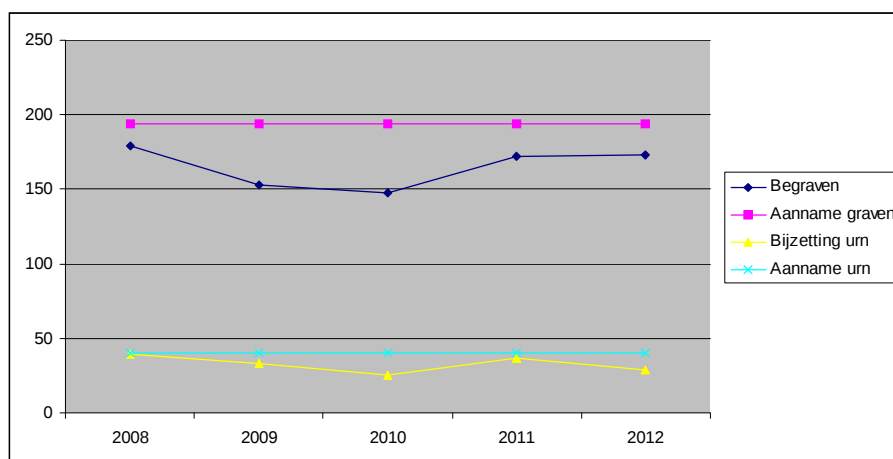
bedragen x € 1.000

Ontwikkeling baten en lasten Lijkbezorging	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten	- 1.105	- 1.029	- 1.030	- 1.030	- 1.027
Baten)*	453	459	459	459	459
Saldo	- 652	- 570	- 572	- 571	- 568
Dekkingspercentage 2013-2016	47,1%	48,4%	48,3%	48,3%	48,3%
Dekkingspercentage 2014-2017		44,6%	44,5%	44,6%	44,7%
Tarief in % (2010 = 100)	106,6%	108,0%	108,0%	108,0%	108,0%

)* Opbrengst lijkbezorgingsrechten 2010 € 425.000

Tabel 4: Ontwikkeling lijkbezorging, programmabegroting 2014 - 2017

Omdat een groot deel van de kosten te herleiden is tot de grote hoeveelheid graven voor onbepaalde tijd, is 100% kostendeckendheid binnen de vastgestelde principes, niet mogelijk. Daarnaast heeft een terugloop in het aantal begrafenissen ook direct een effect op de inkomstenkant.

Grafiek 3: Aantal werkelijke begrafenissen en urnbijzettingen afgezet tegen prognoses begroting

De komende tijd worden de aannames evenals de kostentoerekening tegen het licht gehouden. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om efficiënter te werken, zoeken we naar alternatieve onderhoudsvormen en kijken we kritisch naar de huidige contracten om aan de kostenkant te besparen. Andere, meer exclusieve vormen van lijkbezorging kunnen zorgen voor meer inkomsten. Dat geldt ook voor het doorvoeren van meerdere uitgifte- en verlengingstermijnen. De huidige verordening op de lijkbezorgingsrechten moet tegen het licht worden gehouden om onevenredigheid te signaleren en eventuele hiaten in te vullen. Bij de aanpassing van de beheerverordening is het van belang ook de financiële draagkracht van de burger in het oog te houden.

10.3 Verordening op de lijkbezorgingsrechten

Ieder jaar wordt de Verordening op de lijkbezorgingsrechten voor het komende jaar vastgesteld door de gemeenteraad. De kostentoerekening, zoals eerder beschreven, is hiervoor de basis. Ieder

jaar vindt indexering van deze tarieven plaats. De voorbereiding en aanbidding van dit document ligt in handen van de cluster belastingen. Aanvullingen op het deze tarievenlijst moeten in de beheerverordening zijn geborgd.

10.4 Budgetten

We streven naar een helder inzicht in de totale kosten en opbrengsten van het product begraven. Een eerste stap hierin is het vullen van de productenraming. Op deze wijze zien we of het beoogde effect ook gehaald wordt tegen de geraamde kosten en beschikbare budgetten.

Een overzicht van de budgetten:

Grootboeknummer	Budget	Budgethouder
67241010	Openbare begraafplaatsen	Regisseur begraven
67321010	Baten begraafplaatsen	Regisseur begraven
65601018	Onderhoud groen begraafplaatsen	Regisseur begraven
69132030	Begraafplaatsen BTW-kvh	Beheerder gebouwen
69601019	Saldo kostenplaatsen, tractie OW	Projectleider, bedrijfsburo OW

BTW

Het onderhoud van de begraafplaats komt niet in aanmerking voor btw teruggave. Onderhoudswerkzaamheden die in het verlengde van de begraafplaats worden verricht, maar niet óp de begraafplaats zijn (bijvoorbeeld parkeerplaats buiten de afscheiding) komen hiervoor wel in aanmerking. Daarnaast kunnen gesloten delen van een begraafplaats die hun openbare karakter hebben behouden ook worden opgevoerd. Hetzelfde geldt voor beleid- of onderzoekskosten. Voor wat betreft de onderhoudswerkzaamheden is een verdeelsleutel van 80 – 20 aangehouden. Er wordt vanuit gegaan dat zo'n 20% van het onderhoud net buiten de begraafplaats plaatsvindt. Deze werkzaamheden worden dan ook op een apart budget geboekt (onderhoud groen begraafplaatsen).

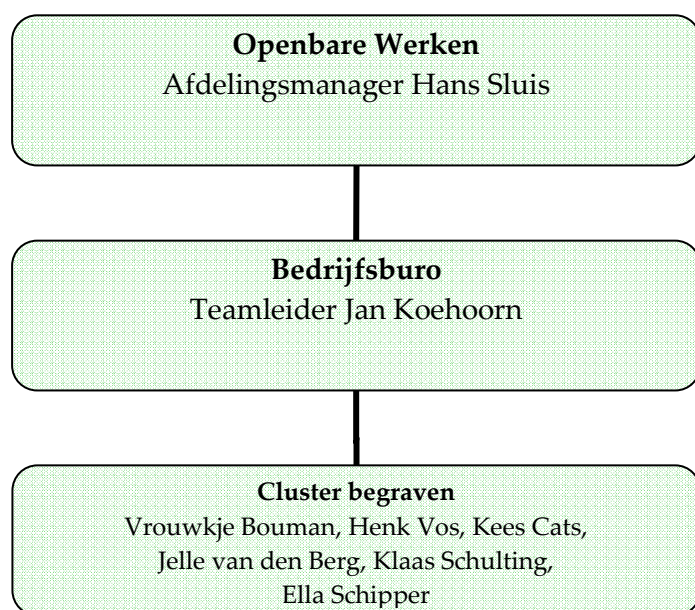
Acties

- Toetsing kostentoe rekening en prognose inkomsten aan actualiteit.
- Aanpassing Verordening op de lijkbezorgingsrechten (mede naar aanleiding van aanpassing Beheerverordening).

Hoofdstuk 11 Bedrijfsvoering

11.1 Plaats in de organisatie

Begraven is een keten van werkprocessen die voorheen over verschillende afdelingen was verdeeld. Sinds de overgang van de begraafplaatsenadministratie naar de afdeling Openbare Werken op 1 januari 2012, zijn de belangrijkste taken en daarmee de verantwoordelijkheid voor het product begraven overgegaan naar één afdeling. Sinds 1 april 2013 zijn alle werkzaamheden ondergebracht in het cluster begraven binnen het bedrijfsburo van Openbare Werken.

11. 2 Accommodaties en materieel

De aangiftes van overlijden vinden plaats op het gemeentehuis in het KlantContactCentrum (KCC) (afdeling Inwoners en Ondernemers). Voor begrafenissen, bijzettingen of verstrooiingen neemt de uitvaartondernemer contact op met de begraafplaatsenadministratie van de afdeling Openbare Werken. In overleg met het begraafplaatsenteam wordt de uitvaart vervolgens ingepland.

Het onderkomen op de begraafplaats de Nieuwe Landen in Steenwijk, is de uitvalsbasis voor het begraafplaatsenteam. Hier worden op de maandagochtend de werkzaamheden voor de komende week besproken en verdeeld. Op de begraafplaats is een beperkte opslag voor klein materieel. Hetzelfde geldt voor begraafplaats de Voorst in Vollenhove. Het groot materieel wordt opgeslagen op de werf op het Groot Verlaat in Steenwijk. De onderkomens op de overige begraafplaatsen worden vooral gebruikt voor het omkleden (voorlopen) en wachten ten behoeve van de uitvaart en bieden deels een toiletvoorziening voor het team en bezoekers van de begraafplaats.

Hoofdstuk 12 Meerjarenprogramma

Onderwerp/actie	2014	2015	2016	2017 e.v.
Beleid lijkbezorging				
Aanpassen beheerverordening	X			
Aanpassen nadere regels	X			
Protocollen bijzondere situaties	X	X	X	x
Criteria historisch waardevolle graven	X			
Capaciteit				
Oldemarkt in beeld	X			
Nieuwe landen in beeld	X			
Kuinre in beeld		X		
Administratie				
Opname foto's in dossier	X	X	X	X
Opname bijzondere status graven (incl. oorlogsgraven) in systeem	X	X	X	X
(her)formuleren en digitaliseren formulieren	X			
(her)formuleren uitgaande brieven	X			
Rapportage inkomsten en capaciteit	X	X	X	X
Begraafplaatsen				
Aanwijzing historisch waardevolle graven	Blokzijl	Oldemarkt		
Inventarisatie afstand graven/weghalen monumenten	X	X		
Inrichting				
Onderzoek gedenktuin Giethoorn		X	X	
Onderzoek inrichting laatste deel Nieuwe Landen			X	X
Beheer en onderhoud				
Projectmatige aanpak onderhoud monumenten onderhoudsrecht	X			

Harmonisering activiteiten onderhoudsrecht vml. gemeenten	X Meenemen bij toetsing toerekening			
Uitbreiding extensief onderhoud (waar passend)		X		
Omvorming grind -> gras	X			
Aanplant sedum tussen graven (omvorming waar passend)		X		
Inventarisatie bijzondere flora en fauna			X	
Klantgericht werken				
Website	X			
Inventarisatie publicatieborden		X		
Folder/flyer	X			
Open dagen/Evenementen	X			
Netwerkbijeenkomst	X	X	X	X
Financiën				
Verordening lijkbezorgingsrechten	X n.a.v. wijzingen in beheersverordening	X	X	X
Hoger dekkingspercentage	X	X	X	X
Toetsing toerekening en prognose inkomsten	X			